

“La inclusió laboral per pena no funciona”

Els **joves amb dificultats** d'aprenentatge necessiten **formació adequada** a les seves inquietuds

TRINITAT GILBERT

FOTO: MANOLO GARCÍA

“El món laboral no funciona per pena”. Gerard Costa, professor de màrqueting d'Esade, assegura, rotund, que les empreses estan desaprovechant oportunitats beneficioses quan no contracten personal amb dificultats d'aprenentatge i de desenvolupament, ja que es trobarien amb un servei diligent i eficaç i, encara més, perquè apujarien l'autoestima dels treballadors, que tindrien més bona percepció de l'empresa. En canvi, “si les empreses en contracten per pena, entrem en el món de la filantropia”, que és vàlid, esclar, però diferent i poc efectiu empresarialment.

En general, continua explicant el professor d'Esade, “el que preval a les empreses és el «Contractem-ne perquè s'ha d'ajudar socialment»”. Per tant, quan ho fan amb aquesta premissa, “ja no exigeixen al personal contractat ni eficàcia ni objectius”. De fet, la llei obliga a fer-ho, malgrat que “hi ha empreses que prefereixen pagar la multa per no arriscar-se a complir-la”.

Així doncs, el canvi real va més enllà de la bondat de les empreses “perquè passa per entendre la rendibilitat real del personal amb dificultats, que rendiran perquè les empreses els exigiran de

veritat resultats”. I perquè aquesta premissa –a la qual també han arribat els alumnes del professor d'Esade gràcies a un treball– sigui una realitat “també s'hauria de produir un canvi estructural, que començaria per la formació”.

Oportunitat laboral

A l'Escola Fàsia, concertada i d'educació especial, i a l'Escola Lèxia, un grup de mares i pares han engegat el projecte que anomenen Did-Àctica, amb el qual voldrien aconseguir que els seus fills, amb discapacitat intel·lectual lleu i moderada, tinguessin una oportunitat laboral en acabar els estudis.

La Marta Canals, mare del Sergi (16 anys), explica que el seu fill sent passió pels animals, i que hi voldria treballar. “Sabem que no pot ser veterinari, però perquè no auxiliar?” L'oferta formativa que troba actualment passa, després de l'Escola Fàsia, per anar a Santa Perpètua de Mogoda, a l'Escola Barcanova, on podrà fer un FP1 d'auxiliar de mosso de quadra. És a dir, “per estar amb cavalls, només amb cavalls, quan ell el que vol és formar-se amb tots els animals”.

La Montse Tarridas, mare de la Fiona (a punt dels 18), recorda que la seva filla ho ha fet molt bé quan ha donat un cop de mà a criatures petites. “Se'n sortiria, perquè li

agrada, perquè és l'entorn en què li agradaria treballar professionalment”. Per la seva dificultat d'aprenentatge, però, l'ofici de mestra és una aspiració difícil, però “sí que seria una bona auxiliar”. Malgrat els desitjos, però, no han pogut preinscriure-la en aquesta formació, sinó en un FP1 d'administratiu, ja que no existeix l'especialitat que ella voldria estudiar.

A la Sandra (17 anys) li agrada el mateix que a la Fiona. “La Sandra encara serà un any més a l'escola, i l'any que ve en aquestes dates haurem de plantejar-nos què fem, quan ella voldria ser auxiliar de llars d'infants o fins i tot de geriatria”. En la formació reglada, per als joves amb dificultats d'aprenentatge i de desenvolupament aquesta especialitat encara no existeix.

Per la seva banda, l'Esteve Isern, pare del Víctor (15 anys), repassa el que més li agrada al seu fill: cuidar la gent gran, “les persones més necessitades, per molt contradictori que pugui semblar d'entrada”. El Víctor és feliç quan va al parc amb els avis, quan els ajuda a asseure's al banc, quan els ajuda en tot el que ells sols no poden fer. “Ara per ara aquesta formació específica, d'auxiliar de geriatria, no existeix”.

Amb el projecte Did-Àctica, els familiars han sabut que a Catalunya hi ha 2.000 joves d'entre 16 i

CANVI. Una manera d'integrar aquests joves és convertir-los en professionals eficaços i diligents. Per aconseguir-ho necessiten una formació adequada a ells i a les necessitats de la societat.

Contractar aquests joves no ha de ser un acte de filantropia sinó empresarial

Els familiars reclamen que hi hagi més oportunitats de formació per a aquests joves

21 anys amb discapacitat intel·lectual lleu i moderada que només tenen unes especialitats molt concretes a l'hora de formar-se: jardineria, ebanisteria, administració, lampisteria i fusteria metàl·lica, cuina i restauració. I, esclar, una demanda que supera l'oferta. “El Parlament de Catalunya ja ha resolt, després de les nostres pressions, la necessitat de crear més recorreguts formatius, a més de treure també la barrera de l'edat i allargar-ne l'estudi fins a quatre anys”.

És un pas important per aconseguir que el col·lectiu s'integri en la societat amb una feina, perquè, si no, el que acaba passant en la pràctica és que o bé es formen via la privada –amb tota la càrrega econòmica que comporta, quan ja està estudiant que una criatura amb discapacitat té un sobrecost de més de 24.000 euros a l'any per família–, o bé es queden a casa.

“Sobretot passa amb les nenes, que són les que més es queden al món de la llar i ja no en surten, perquè comencen a encarregar-se dels avis o de les tasques pròpies de la casa”, explica Montse Tarridas.

Sense etiquetes

Josep Maria Jarque, pedagog i terapeuta que ha treballat 20 anys en el servei d'educació especial del departament d'Ensenyament, fuig de les etiquetes, que fins i tot sovint arrossegueu els alumnes des de l'etapa de 0 a 3 anys, i amplia l'espai de la queixa. “El problema no són les criatures ni els joves, sinó el sistema educatiu, que no respon a les necessitats de tots els alumnes, siguin del tipus que siguin”.

Des del grup Did-Àctica, la Montse Tarridas en discrepa, perquè ells demanen que s'adapti la formació professional per als seus fills, “perquè si els inclouen en cursos de FP ordinaris, fracassen”.

sen". Segons dades del curs 2013-2014 que aporta Jarque, a secundària hi ha un 6% dels joves classificats amb etiquetes. "Quan arriben a 2n o a 3r d'ESO, el sistema els exclou, els fa fora i van a parar a centres d'educació

especial, quan el que hauria de passar és que rebin una resposta adient a les seves necessitats".

L'escola inclusiva, doncs, la que personalitza, avalua les necessitats i els currículums segons les necessitats

amb un pla personalitzat que té en compte la família, "seria l'ideal per a la formació i per a l'entrada posterior al món laboral". Si no és així, el que es fa és un itinerari allunyat de la societat, que crea una

xarxa de serveis que cada cop aïlla més el col·lectiu. "Vivim en una societat tan competitiva, que ara a 3r de primària ja hem de fer una prova d'avaluació", continua Jarque. Quan, de fet, el que s'ha d'acceptar, des de la infància, és que cadascú té la seva singularitat, sense etiquetes, i en el supòsit que en calguessin (la síndrome de Down, per exemple), ni així hi hauria un barem estàndard.

Jarque afirma que "l'escola ha de personalitzar la resposta des del cicle infantil, de manera que els infants poden trobar el seu lloc a la societat, perquè no tothom és bo en tot, però sí que ho pot ser en alguna cosa". En canvi, el grup Did-Àctica assenyala: "La mancança greu del sistema és en l'etapa de preparació per a la vida laboral i adulta dels joves amb alguna discapacitat". Però també tenen esperança perquè "la nova llei de la FP és una gran oportunitat per solucionar-ho".

Famílies... parlem-ne

M. Jesús Comellas

Qui mana a casa o qui hi renuncia?

En aquest temps que vivim sovint es confonen els rols que ha d'assumir cadascú, una situació que encara que sigui freqüent no vol dir que sigui lògica o natural. No ens ha d'estranyar, doncs, que molts pares i mares es facin la pregunta de qui mana a casa, una qüestió que normalment es planteja davant les demandes insistents de la canalla, que a mesura que creixen fan directament la pregunta: "¿Ho he de fer perquè tu manes?" Aquesta pregunta és més aviat retòrica, esclar, i per tant només pot tenir una sola resposta: "I tant que sí!"

El problema és que de vegades alguns pares sembla que se la prenguin al peu de la lletra i a més de negar-ho ("No, jo no mano!") busquen mil i una explicacions que els serveixin per mostrar a la canalla que "tothom mana", que es poden decidir les coses en règim assembleari o altres models que no tenen res a veure amb el que és educar a casa. Així doncs, potser cal un primer aclariment per a tot plegat.

Actualment es donen moltes explicacions a la canalla en relació a les demandes que se'ls fan. Només faltaria. No hem d'oblidar mai que educar és donar criteris i no només ordres. Amb les explicacions es busca que estiguin convençuts i acatin les demandes. I això no vol dir manar. Per l'edat no els toca entendre-ho tot, sinó constatar que les demandes de casa tenen sentit perquè en un futur, no gaire llunyà, puguin actuar pel seu compte, per quan no tinguin al costat algú que els supervisi. Si això ho tenim clar, quin problema hi ha? Doncs que a la canalla no sempre els agrada el que els proposem.

Les criatures, com que ni tothom fa el mateix ni tothom ho explica igual, ens fan aquesta pregunta tan interessant: "Per què tu manes?" I la resposta clara ha de ser: "A casa sí, per això t'he explicat el perquè i ara ho has de fer". El que no pot ser és que els donem grans explicacions i a l'hora de portar-ho a la pràctica ens deixem influenciar per les possibles protestes. Unes protestes que ja sabem que arribaran i que no ens haurien d'afectar tant. Potser no els agradarà el que els demanem i protestaran, però faran el que els diem si saben que a casa hi ha qui mana, és a dir, qui assumeix la responsabilitat d'educar. Perquè manar no és altra cosa. I és el que ens toca.

Maria Jesús Comellas és doctora en psicologia i pedagoga

